

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ
І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

01–02 грудня 2023 року

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

01–02 грудня 2023 року

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2023

Тетяна Шарова,
доктор філологічних наук, професор,
головний науковий співробітник відділу
роботи з обдарованою молоддю
Державної наукової установи
«Інститут модернізації змісту освіти»

Сергій Шаров,
кандидат педагогічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри комп'ютерних наук
Таврійського державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛІНГВОДИДАКТИЦІ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ІННОВАЦІЇ

***Анотація.** У статті окреслено напрямки розуміння того, що під час вивчення сучасної лінгводидактики можна використовувати різноманітні новітні технології, що роблять вивчення мови більш ефективним та захопливим. Відображено інформацію про різноманітні онлайн-ресурси, мобільні додатки тощо, що можуть бути використані для вивчення української, англійської мов.*

***Ключові слова:** новітні технології, лінгводидактика, інновації, методи, комунікація.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна лінгводидактика відіграє важливу роль у освітньому процесі. Вона вивчає та розробляє методи навчання, що допомагають ефективно опанувати мову. Відомо, що основним завданням сучасної лінгводидактики є створення сприятливого навчального середовища, в якому здобувачі освіти можуть активно взаємодіяти з мовою та її елементами. Для досягнення цієї мети застосовуються різноманітні методи, техніки та підходи, такі як комунікативний підхід, ігрові методи, використання цифрових технологій тощо.

Сучасна лінгводидактика також розглядає мову як засіб комунікації, а не просто як сукупність граматичних правил. Вона акцентує увагу на розвитку навичок слухання, говоріння, читання та письма, що дозволяє учням більш успішно спілкуватися й ефективно використовувати мову у різних реальних ситуаціях. Крім того, сучасна лінгводидактика активно використовує інтерактивні комп'ютерні програми, онлайн-курси та інші електронні ресурси. Це надає можливість здобувачам освіти самостійно вивчати мову, спілкуватися й взаємодіяти з носіями мови, таким чином підвищуючи власну мовну компетентність. У результаті, сучасна лінгводидактика відкриває нові можливості для навчання, покращує якість мовної підготовки, надаючи учням засоби для ефективного опанування мови й розвитку мовленнєвих навичок у різних ситуаціях.

Аналіз наукових досліджень. Питання лінгводидактики наразі вивчене

дослідниками на належному рівні. Маємо відомі дослідження Денищич Т. А., Златів Л. М., Іванова Ю. І., Карамана С. О., Костюк А. В., Цимбал О. А., Кулікової Т. В., Кучерук О. А., Паладій Н. М., Пентилюк М. та ін. Лінгводидактичні засади формування культури мовлення учнів засобами фразеології представлені в роботі Денищич Т. А. Комп'ютерна лінгводидактика у викладанні мовознавчих дисциплін для студентів-філологів детально висвітлена в дослідженні Златів Л. М. Дослідник Іванов Ю. І. представляє для огляду інформацію про лінгводидактичний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови. Питання сучасних підходів до лінгводидактичної підготовки майбутнього вчителя-словесника апробовані в працях Карамана С. О. Лінгводидактичні основи комп'ютерного навчання рідної мови, основні напрями розвитку електронної лінгводидактики, інноваційні педагогічні технології в лінгводидактиці вищої школи прослідковуємо в публікаціях Костюк А. В., Цимбал О. А., Кулікової Т. В., Кучерук О. А., Пентилюк М. Водночас, питання інформатизації освітнього процесу, у тому числі на заняттях з української мови, продовжує бути актуальним та потребує додаткового дослідження. Маємо поодинокі дослідження Колмакової В., Терещука С., Шарова С., Паладій Н., що дозволяють нам базуватися на невирішеності проблеми цифрового суспільства.

Метою статті є презентація сучасних поглядів на напрямки використання новітніх технологій у лінгводидактиці.

Виклад основного матеріалу. У сучасній лінгводидактиці використовують різноманітні новітні технології, що роблять навчання мови більш ефективним та захопливим: інтерактивні програми та додатки, віртуальна та доповнена реальність, використання онлайн-ресурсів та соціальних мереж, машинне навчання та штучний інтелект. Застосування інтерактивних програм та мобільних додатків дозволяє створювати цікаві та інтерактивні заняття з використанням мультимедійних елементів, таких як аудіо- та відеоматеріали та багато іншого [3, 254].

У сучасному цифровому просторі здобувачі освіти можуть користуватись різноманітними додатками, що дозволить краще опанувати українською мовою. Так, наприклад, Duolingo є популярним додатком для вивчення різних мов, включаючи українську. За допомогою додатку можна виконувати вправи, слухати вимову та отримувати повідомлення для практики мовлення. Memrise також пропонує курси для вивчення української мови, використовуючи інтерактивні вправи, картки пам'яті та ігри. Rosetta Stone є відомою платформою для вивчення мов, яка також має курси для української мови. Вони надають значний акцент на працю з вимовою та розумінням. Якщо здобувачеві необхідно вивчати українську поряд з англійською, то в такому випадку доречним буде додаток LinguaLeo, де містяться словники, вправи та матеріали для читання та підвищення рівня вашої володіння мовою. Для практики з носіями мови можна використовувати додаток HelloTalk, що додатково поєднує користувачів є соціальною мережею для

знайомства з людьми зі всього світу. Саме так можна знайти співрозмовників, які навчаються української мови та бажають обмінюватися досвідом [10, 124].

Упровадження інноваційних педагогічних технологій є важливою умовою лінгводидактичної підготовки конкурентоспроможного спеціаліста [7, 115]. Використання VR та AR дозволяє здобувачам освіти зануритися у віртуальне середовище або поєднати реальний та віртуальний простір в одне ціле [12]. Якщо розглядати мовну підготовку, то імерсивні технології дозволять взаємодіяти з носіями мови в симульованому просторі. Це допомагає краще засвоювати мовні навички та розвивати комунікативні вміння. Віртуальна реальність (VR) та доповнена реальність (AR) є потужними технологіями, які можна використовувати для вивчення української мови. VR дозволяє користувачеві погрузитися у повістю віртуальне середовище і спілкуватися з віртуальними персонажами або ситуаціями, що можуть надати українську мову. Наприклад, можна перебувати у змодельованих віртуальних ситуаціях, що вимагають вживання українських слів або фраз. AR, з іншого боку, дозволяє проєкцію віртуальних об'єктів на реальний світ через використання камери на мобільних пристроях або спеціальних пристроїв. За допомогою AR можна створити інтерактивні уроки з української мови, де учні матимуть можливість взаємодіяти з віртуальними об'єктами, які пропонують вправи з мови. Ці технології можуть бути особливо корисними для вивчення української мови, оскільки вони надають інтерактивний та захоплюючий підхід до навчання. Вони дозволяють зануритися в українську мову, відчувати її вживання та виробити навички спілкування в реальних ситуаціях [4, 72].

Розробка додатків та платформ, які використовують VR та AR для навчання української мови, є важливим завданням для розвитку сучасних методів навчання. Вони надають нові можливості для здобувачів освіти у процесі вивчення та створюють цікаві та ефективні інтерактивні заняття. За можливості в навчальному плані першого рівня вищої освіти (бакалавр) бажано передбачити освітні компоненти, що дозволять здобувачам освіти опанувати потрібними компетентностями [11, 120].

У сучасному світі Інтернет став цінним джерелом інформації та засобом навчання мови. Існують різноманітні онлайн-курси, освітні веб-сайти та платформи, які надають можливості для самостійного навчання мови. Крім того, соціальні мережі такі як Фейсбук, Твіттер та Інстаграм дозволяють здобувачам освіти спілкуватися з носіями мови з усього світу та вдосконалювати свої комунікативні навички.

У магазинах додатків, таких як App Store або Google Play, сучасні користувачі можуть знайти застосунки, що спеціально розроблені для вивчення української мови. Наприклад, Duolingo або Memrise. Також існують онлайн-платформи, які надають курси з вивчення української мови. Додатково слухачі, що зацікавлені у вивченні мови, можуть приєднатися до груп, спільнот або форумів у соціальних

мережах. Учасники таких тематичних віртуальних груп, які вивчають українську мову або є носіями мови, обмінюються своїм досвідом та ресурсами. Наприклад, у Facebook можна знайти групи Learn Ukrainian або Ukrainian Language Learners. Також у YouTube можна знайти українськомовних блогерів або канали, які пропонують відеоуроки з української мови. Таких цікавих особистостей можна слухати і досить активно занурюватись у мовне середовище [6, 119].

Кучерук О. А. вказує на те, що створені за допомогою засобів ІКТ освітні блоги й сайти, які презентують актуальні теоретико-практичні ідеї навчання української мови, є сучасними інструментами об'єднання суб'єктів інноваційної професійно-педагогічної діяльності в інформаційному веб-середовищі з метою надання тематичної інформації, навчально-методичних рекомендацій, обміну думок, наукових напрацювань і відкритого спілкування із зацікавленими фахівцями [8, 89]. Для швидкого опанування мовними аспектами можна використовувати онлайн-словники та ресурси, такі як WordReference або Lingvo. Вони дозволяють здійснювати переклад слів або отримувати більш детальну інформацію щодо граматики та використання слів. Звісно, якість та ефективність ресурсів для вивчення мови можуть варіюватись. Саме тому рекомендується розглядати різні джерела та підходи, обираючи найбільш оптимальні для ефективного вивчення української мови.

Комп'ютеризовані заняття стимулюють майже всі види сприйняття інформації, а найбільше активуються головні – зорове та слухове [9, 160]. Помітною тенденцією комп'ютерної лінгводидактики є увага до навчання в онлайн режимі (e-learning) з використанням інтерактивних технологій [2, 118]. Сучасні дослідники вказують на те, що дистанційне навчання забезпечує широкий доступ до освіти для людей з різним місцем проживання, а також надає можливість здобути неформальну освіту у вільний для себе час [5, 334].

Розвиток машинного навчання та штучного інтелекту дозволяє розробляти інтелектуальні системи, які можуть аналізувати та актуально реагувати на мовні характеристики здобувачів освіти. Ці системи можуть пропонувати здобувачам освіти персоналізований навчальний матеріал та надавати зворотний зв'язок щодо їхнього прогресу. Штучний інтелект може стати цінним інструментом для вивчення української мови. На думку Т. А. Денищич, найбільш ефективними у формуванні культури мовлення є ігри-імітації, які передбачають створення певних мовленнєвих ситуацій [1, 122]. Завдяки їх можливостям, створення і використання різноманітних платформ та аплікацій для навчання української мови стає ще більш доступним і ефективним.

Один з способів застосування штучного інтелекту під час вивчення української мови – це розробка інтерактивних додатків та програм, що допомагають користувачам вивчати нові слова, вимову, граматику та інші аспекти мови. Ці програми можуть пропонувати інтерактивне навчання через спеціально створені вправи, тести та зазначати помилки, адаптуючись до потреб та рівня

користувача.

Також штучний інтелект може використовуватися для автоматичного перекладу текстів з української мови іншими мовами і навпаки. Це дає змогу полегшити комунікацію між різними мовними спільнотами та забезпечувати швидке та точне перекладення. Зараз досить популярним є ChatGPT, який може показати, як правильно будувати речення, надасть різноманітну інформацію щодо мовної підготовки тощо.

Загалом, штучний інтелект може забезпечити створення та використання інноваційних та ефективних методів вивчення української мови, забезпечивши широку доступність навчальних ресурсів та інструментів. Використання таких технологій може сприяти покращенню освітнього процесу та підвищенню мотивації здобувачів освіти вивчати мову.

Висновки. Лінгводидактика відіграє важливу роль для сучасної людини. У сучасному світі, коли глобалізація дедалі більше зближує людей з різних країн і культур, знання мов стає важливим фактором для успіху у суспільстві і професійному розвитку. Лінгводидактика допомагає індивідуумам засвоювати мову швидше та ефективніше шляхом використання підходів, які враховують особливості індивідуального навчання. Крім того, лінгводидактика вивчає специфічні потреби різних груп учнів, таких як діти, підлітки, дорослі або особи з особливими потребами. Це дозволяє адаптувати навчальні програми та методику до вимог і можливостей кожної групи.

Застосування лінгводидактики також включає в себе використання сучасних технологій у навчанні мови, таких як комп'ютерні програми, мобільні додатки, інтерактивні веб-сайти тощо. Це дозволяє зробити процес навчання більш захоплюючим, цікавим та доступним для всіх. Лінгводидактика є важливою галуззю, яка сприяє розвитку мовних навичок та забезпечує ефективне спілкування між людьми. Вона допомагає сучасній людині стати більш комунікабельною, впевненою і успішною в світі, де мовна різноманітність грає все більшу роль.

Література

1. Денищич Т. А. Лінгводидактичні засади формування культури мовлення учнів засобами фразеології. *Наукові праці: науковий журнал. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили.* №291. 2017. С. 119–124.
2. Златів Л. М. Комп'ютерна лінгводидактика у викладанні мовознавчих дисциплін для студентів-філологів. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Психологія і педагогіка.* № 29. 2014. С. 116–120.
3. Іванов Ю. І. Лінгводидактичний потенціал інформаційнокомунікаційних технологій на уроках української мови. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка.* 2010. Ч. II. № 22 (209). С. 254–260.
4. Караман С. О. Сучасні підходи до лінгводидактичної підготовки майбутнього вчителя-словесника. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету.* № 29. 2010. С. 69–76.
5. Колмакова В., Терещук С., Шаров С. Використання цифрових інструментів Google Workspace For Education у дистанційному навчанні. *Наука і техніка сьогодні.* № 7 (21). 2023. С. 334–347.
6. Костюк А. В., Цимбал О. А. Лінгводидактичні основи комп'ютерного навчання рідної мови. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional*

Training Methodology Theory Experience Problems. № 3. 2003. С. 119–123. 7.Кулікова Т. В. Інноваційні педагогічні технології в лінгводидактиці вищої школи. *Культура народі Причорномор'я*. №2. 2012. С. 113–115.8.Кучерук О. А. Основні напрями розвитку електронної лінгводидактики. *Інформаційні технології і засоби навчання*. № 41. Вип. 3. 2014. С. 83–91. 9.Паладій Н. М. Комп'ютеризація навчального процесу з української мови як лінгводидактична проблема. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. №60. 2011. С. 159–161. 10.Пентилюк М. Розвиток української лінгводидактики в контексті державного стандарту базової і повної освіти в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія: Філологічні науки*. №2. 2010. С. 123–130. 11.Шарова Т., Землянська А., Шаров С. Аналіз навчального плану бакалавра спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*. 2019. № 8(76). С. 119–122. 12.Chemerys H., Vynogradova A., Briantseva H., Sharov S. Strategy for Implementing Immersive Technologies in the Professional Training Process of Future Designers. *Journal of Physics: Conference Series*. IOP Publishing, 2021. Т. 1933. № 1. 012046.